SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	25/7179
Dok.nr:	Ugyldig flettefelt
Arkiv:	
Saksbehandler:	Trond Stenhaug
Dato:	02.12.2025

Ugyldig flettefelt

Etablering av felles landbrukskontor i Vesterålen

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 113/25	Kommunestyret	11.12.2025

Kommunestyret VEDTAK:

1. Kommunestyret slutter seg til etableringen av et regionalt landbrukskontor i samarbeid med de fire andre deltakerkommunene, hvor Sortland kommune er vertskommune.
2. Kommunestyret godkjenner ansettelse av en regional landbrukskoordinator i prosjektperioden på tre år, finansiert av tildelte prosjektmidler og finansiering fra kommunene i henhold til avtalt fordelingsnøkkel.
   Avhengig av øvrige kommuners tilslutning vil kommunens andel og finansiering bli nærmere redegjort for i senere sak.
3. Kommunestyret forplikter seg til å delta i den videre utviklingen og drift av kontoret, og dekker sin andel av felleskostnader etter nærmere avtalt fordelingsnøkkel.
4. Kommunedirektør gis fullmakt til å igangsette arbeid med utarbeidelse av samarbeidsavtale om regionalt landbrukskontor i henhold til vertskommunemodellen.

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

1. Kommunestyret slutter seg til etableringen av et regionalt landbrukskontor i samarbeid med de fire andre deltakerkommunene, hvor Sortland kommune er vertskommune.
2. Kommunestyret godkjenner ansettelse av en regional landbrukskoordinator i prosjektperioden på tre år, finansiert av tildelte prosjektmidler og finansiering fra kommunene i henhold til avtalt fordelingsnøkkel.
   Avhengig av øvrige kommuners tilslutning vil kommunens andel og finansiering bli nærmere redegjort for i senere sak.
3. Kommunestyret forplikter seg til å delta i den videre utviklingen og drift av kontoret, og dekker sin andel av felleskostnader etter nærmere avtalt fordelingsnøkkel.
4. Kommunedirektør gis fullmakt til å igangsette arbeid med utarbeidelse av samarbeidsavtale om regionalt landbrukskontor i henhold til vertskommunemodellen.

Kommunestyret behandling - 11.12.2025 - PS-113/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Votering:
Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunestyret PS - 113/25 VEDTAK:

1. Kommunestyret slutter seg til etableringen av et regionalt landbrukskontor i samarbeid med de fire andre deltakerkommunene, hvor Sortland kommune er vertskommune.
2. Kommunestyret godkjenner ansettelse av en regional landbrukskoordinator i prosjektperioden på tre år, finansiert av tildelte prosjektmidler og finansiering fra kommunene i henhold til avtalt fordelingsnøkkel.
   Avhengig av øvrige kommuners tilslutning vil kommunens andel og finansiering bli nærmere redegjort for i senere sak.
3. Kommunestyret forplikter seg til å delta i den videre utviklingen og drift av kontoret, og dekker sin andel av felleskostnader etter nærmere avtalt fordelingsnøkkel.
4. Kommunedirektør gis fullmakt til å igangsette arbeid med utarbeidelse av samarbeidsavtale om regionalt landbrukskontor i henhold til vertskommunemodellen.

Bakgrunn for saken

Denne saken er et produkt av regionalt samarbeid og effektivt og målrettet arbeid mot en felles løsning som alle kommuner i regionen på sikt vil tjene på. Prosessen har vært rask og effektiv.

Felles landbrukskontor ble i sommer trukket inn som delprosjekt i regionens felles satsing ILAG Tjenestesamarbeid, og kommunene i regionen bære nå fruktene av dette arbeidet.

Vi passerer en viktig milepæl i det regionale samarbeidet i Vesterålen, gjennom saken som nå foreligger og er klar for gjennomføring.

Vesterålskommunene har over tid hatt et nært samarbeid innenfor landbruksforvaltning og næringsutvikling. For å styrke både kompetanse, effektivitet og tjenestetilbud, ønsker kommunene nå å etablere et **regionalt landbrukskontor**.

I tillegg er det bevilget prosjektmidler til en **regional landbrukskoordinator** i en treårsperiode. Koordinatoren skal fungere som bindeledd mellom kommunene, landbruksnæringa og eksterne aktører, og vil ha en nøkkelrolle i oppbyggingen og samordningen av kontoret.

Landbruket i Vesterålen har lange røtter, og spiller en viktig rolle i alle kommunene i regionen. Det er forskjeller mellom kommunene, men mange av utfordringene næringa møter er like. Dette var bakgrunnen for at Bø, Andøy, Sortland, Øksnes, Lødingen og Hadsel gikk sammen om et prosjekt for å utarbeide en felles landbruksstrategi.

Regional landbruksstrategi

Kommunene vedtok i 2023 en landbruksstrategi for Vesterålen, 2023-2031. Handlingsprogrammet (2023-2027) i strategien peker på behovet for felles tiltak, og etablering av en regional landbrukskoordinator. Strategien er forankret i regionens behov for å styrke og videreutvikle landbruksnæringen som en viktig bærebjelke for bosetting og verdiskaping.

Strategien skal være retningsgivende i kommunenes arbeid administrativt og politisk, den handler om hvordan kommunene kan jobbe samme for å skape utvikling og vekst. Kommunene har ikke lik kapasitet

og derfor ble det søkt om midler til en regional koordinator som skulle koordinere og organisere tiltak som inkluderer alle kommunene. Koordinatoren vil ha en viktig rolle for å styrke samarbeidet på tvers av kommunene, aktørene og bøndene. I tillegg vil markedsføring av landbruksregionene med hensyn til nyrekruttering være en viktig del av arbeidet. Av måleindikatorer som ble satt i forbindelse med søknaden om midler var blant annet: mer stabil, effektiv og rettferdig/lik saksbehandling i kommunene, økt landbruksaktivitet og mer jord i drift.

I etterkant av utarbeidelsen av landbruksstrategien har det blitt tydelig fra landbruksnæringa, politisk og administrativt hold at det bør åpnes for en diskusjon vedrørende et tettere formelt samarbeid i form av f.eks. et regionalt landbrukskontor. Landbruket står overfor økte krav til kompetanse, kapasitet og samhandling. I mars 2025 fikk Vesterålsrådet en henvendelse fra ordfører i Andøy kommune vedrørende et ønske om en tettere dialog i regionen for å utforske mulighetene for et nærmere samarbeid innen landbrukstjenester

Fellesuttalelse fra bondelagene i Vesterålen

I en felles uttalelse fra bondelagene i Vesterålen presiseres det at det er viktig å få på plass en koordinator som kan jobbe med landbruksstrategien for Vesterålen. I tillegg er det viktig for bondelagene at kommunene ser på mulighetene for å samlokalisere landbruksforvaltningen i regionen til ett regionalt landbrukskontor for å sikre stabilitet og fagmiljøet.

I uttalelsen fra bondelagene framkommer det tydelig at om kommunene ønsker å utvikle et landbruk som bidrar til økt verdiskapning og større bolyst i Vesterålen, så er en av grunnpilarene en offensiv og tilstedeværende regional landbruksforvaltning.

Felles workshop for kommunene

I mai 2025 ble det avholdt en workshop med de ansatte ved kommunenes landbrukskontor. Her ble det tydeliggjort fra deltakerne at det var et stort ønske om å ha en felles plattform å jobbe ut fra. Det er betydelige variasjoner mellom kommunene, særlig med tanke på kapasitet og aktivitetsnivå. På bakgrunn av dette har det fremstått som hensiktsmessig å etablere et felles kontor hvor oppgaver og kompetanse kan samordnes. Dette forventes å resultere i en forbedret tjenesteyting for landbruksnæringen. Dette vil også redusere tjenestens sårbarhet for utskiftninger og etablere den som en tydelig faglig enhet for næringen.

Kommunene må planlegge framover

Kommunene har som nevnt varierende nivå av ressurser tilgjengelig per i dag, og noen av kommunene må kjøpe tjenester fra kommuner utenfor Vesterålen. Nå er blant annet Bø kommune i en slik posisjon at de må inngå en lengre avtale med Sømna kommune hvis de skal kunne levere tjenestene sine. Sortland kommune har lagt inn i budsjettet for 2026 en stilling som skal kunne betjene Bø og Lødingen.

Bakgrunnen for dette er et sterkt ønske om å beholde Bø og Lødingen i ett fremtidig samarbeid.

Formål

- Sikre robuste og framtidsrettede landbruksfaglige tjenester i regionen.
- Styrke kommunenes evne til å møte nye krav og forventninger i landbrukspolitikken.
- Bidra til utvikling og innovasjon i landbruksnæringen.
- Legge til rette for mer effektiv ressursbruk og bedre kompetanseutnyttelse.

Organisering

Samarbeidet foreslås organisert som et vertskommunesamarbeid, der én kommune har det administrative ansvaret for det regionale landbrukskontoret.

Sortland kommune ble foreslått av faggruppen som vertskommune. For å sikre et balansert og likeverdig samarbeid mellom deltakerkommunene, legges det vekt på at alle kommuner har reell innflytelse på beslutninger, ressursbruk og utvikling av tjenestene. Det etableres felles styringsstruktur og rutiner for involvering, slik at samarbeidet oppleves som gjensidig og rettferdig for alle parter.

Det regionale landbrukskontoret kan organiseres som et desentralisert samarbeid, der ansatte beholder sitt arbeidssted i egen kommune. Kontoret fungerer som én samlet faglig enhet på tvers av kommunegrenser, men uten at det innebærer fysisk samlokalisering av alle ansatte. Dette sikrer lokal tilstedeværelse, nærhet til brukerne og utnyttelse av eksisterende kompetanse i hver kommune. Samtidig oppnår man fordeler ved felles organisering og samordning av oppgaver.

Ivaretakelse av lokale behov og innflytelse

For å sikre at lokale behov og prioriteringer ivaretas i etableringen av et regionalt landbrukskontor, vil det etableres tydelige mekanismer for lokal medvirkning og innflytelse. Hver kommune skal ha representasjon i et felles politisk eller administrativt samarbeidsorgan, der saker av betydning for landbruket i de ulike kommunene kan løftes og behandles. I tillegg skal landbrukskoordinatoren ha som oppgave å innhente og samordne innspill fra lokale aktører og næringsutøvere, slik at kontorets arbeid er forankret i de behov som finnes lokalt.

Kommunene vil også beholde ansvar for å fastsette egne prioriteringer innen landbrukspolitikken, og det regionale kontoret skal understøtte disse prioriteringene gjennom faglig bistand og koordinering. På denne måten legges det til rette for både stordriftsfordeler gjennom regionalt samarbeid og en reell mulighet for lokal innflytelse i beslutningsprosesser.

Landbrukskoordinator

Under fagdagen for de ansatte ved landbrukskontorene i kommunene, i mai 25', gikk man gjennom ønsker og behov for oppgaver koordinatoren bør løse. Dette var blant annet at koordinatoren skal ha en overordnet rolle knyttet til samordning, oppfølging av felles satsninger som for eksempel den regionale handlingsplanen og være faglig støtte til for kommunene. Koordinatoren bør også ha ansvar for utviklingsarbeid, kartlegginger og drift av regionale nettverk. Det regionale kontoret vil kunne overta enkelte saksbehandlings- og rådgivningsoppgaver som i dag utføres i den enkelte kommune, mens kommunene fortsatt vil ha ansvar for myndighetsutøvelse og oppgaver som krever lokal tilstedeværelse. Noe av oppgavedelingen mellom koordinatoren og enkeltkommunene vil være en prioritert oppgave i oppstartsfasen for å sikre et tydelig og forutsigbart handlingsrom.

- Det regionale landbrukskontoret organiseres som et interkommunalt samarbeid mellom de fem deltakerkommunene. Det er foreslått fra de ansatte, næringen og KDU (juni 2025) om et vertskommunesamarbeid.
- Vertskommunemodellen benyttes, men med klare mekanismer for å sikre likeverdig deltakelse og innflytelse fra alle deltakerkommunene.
- Felles styringsgruppe med representanter fra alle kommuner.
- Beslutninger om strategiske spørsmål tas i fellesskap.
- Kontoret vil ha en felles ledelse og samle fagressurser for å sikre helhetlig tjenestetilbud.
- Den regionale landbrukskoordinatoren ansettes i prosjektperioden (3 år) og vil fungere som koordinator for samarbeidet og som drivkraft i etableringsfasen.
- Koordinatoren innhenter og samordner innspill fra lokale aktører og næringsutøvere for å sikre forankring i lokale behov.

Økonomi

Etableringen av et regionalt landbrukskontor vil ikke nødvendigvis gi umiddelbare kostnadsbesparelser for den enkelte kommune. Det legges likevel til grunn at samarbeidet over tid skal ha en positiv økonomisk effekt gjennom mer robust tjenesteyting, redusert sårbarhet og bedre utnyttelse av ressurser. Videre antas det at samarbeidet med stor sannsynlighet vil bidra til å unngå økte kostnader sammenlignet med en situasjon der kommunene fortsetter å stå alene.

- Prosjektmidlene til koordinatorfunksjonen dekker 50 prosent av lønn og driftsutgifter i tre år. Resterende 50 prosent vil måtte dekkes gjennom tilskudd fra kommunene etter avtalt fordelingsnøkkel. Totalt tilskudd det er søkt om over tre år er 1.895.500,-, det vil si at kommunal finansiering av koordinatorstillingen også er 1.895.000,-.

- Kommunene dekker felles driftsutgifter til kontoret etter enighet om en fordelingsnøkkel. Et alternativ kan være en 60/40 splitt mellom areal og folketall. Mye av arbeidet i et landbrukskontor er knyttet til lovpålagte oppgaver styrt av Statsforvalteren og er knyttet til areal, lokale saker er som oftest knyttet til folketall.

- Etter prosjektperioden må kommunene vurdere videre finansiering av koordinatorfunksjonen ut fra oppnådde resultater og behov.

Vurdering

Etablering av et felles landbrukskontor vurderes som et viktig grep for å sikre faglig robuste tjenester i møte med stadig mer komplekse forvaltningsoppgaver. I tillegg til dette sikrer man en mindre sårbar tjeneste med hensyn til rekruttering og fagnettverk. Koordinatorstillingen vil være avgjørende for å lykkes i etableringsfasen og sikre god samordning mellom kommunene.

Forslag til vedtak

Det er utarbeidet et forslag til likelydende vedtak i alle kommunene i Vesterålen som følger:

1. Kommunestyret slutter seg til etableringen av et regionalt landbrukskontor i samarbeid med de fire andre deltakerkommunene, hvor Sortland kommune er vertskommune.
2. Kommunestyret godkjenner ansettelse av en regional landbrukskoordinator i prosjektperioden på tre år, finansiert av tildelte prosjektmidler og finansiering fra kommunene i henhold til avtalt fordelingsnøkkel.
   Avhengig av øvrige kommuners tilslutning vil kommunens andel og finansiering bli nærmere redegjort for i senere sak.
3. Kommunestyret forplikter seg til å delta i den videre utviklingen og drift av kontoret, og dekker sin andel av felleskostnader etter nærmere avtalt fordelingsnøkkel.
4. Kommunedirektør gis fullmakt til å igangsette arbeid med utarbeidelse av samarbeidsavtale om regionalt landbrukskontor i henhold til vertskommunemodellen.

Vesterålsrådet har også behandlet saken og gjort følgende vedtak:

«Vesterålsrådet slutter seg til etablering av et regionalt landbrukskontor organisert som vertskommunesamarbeid med Sortland kommune som vert. Kommunestyrene anbefales å godkjenne etableringen og å inngå samarbeidsavtale i tråd med fremlagte modell. Det anbefales at regional landbrukskoordinator ansettes for en treårsperiode.»

Konklusjon

Det er veldig positivt for regionen at man gjennom prosjektet ILAG Tjenestesamarbeid og målrettet og effektivt arbeid, har oppnådd – på meget kort tid – en felles regional tilslutning for å samle seg om et felles landbrukskontor i Vesterålen.

Kommunaldirektøren anbefaler at kommunestyret gjør vedtak slik det er foreslått i innstillingen.

Vedlegg:
Henvendelse til Vesterålsrådet om landbrukssamarbeid i Vesterålen (2)
Felles uttalelse fra Bondelagene